

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Titul oponované práce: **Jazyk dívčích časopisů**
Autorka: **Michaela Pinková**
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Stanislava Boušková
Rok odevzdání: 2015
Rozsah: 61 s.

Bakalářská práce Michaely Pinkové se zaměřuje na „jazyk dívčích časopisů“, nicméně vymezení, jaký cíl tato práce přesně sleduje, jsem nikde nenašla. V různých obměnách se objevují prohlášení typu „zaměřuji se na konkrétní funkce a podobu českého jazyka v současném tisíciletí“ (5) nebo „jádreem celé této práce je jazyk a s tím spojená snaha o přispění k poznání tohoto diskursu“ (6), ale vesměs jsou příliš obecná a jejich výpovědní hodnota vágní. Čtenář tuší, že jde o jazyk a časopisy pro dívky, ale zda je tato sonda zamýšlena jako nástroj pro obecnější porozumění jazyku, nebo zda je naopak cílem tohoto zkoumání snaha porozumět dívčím časopisům, se nedozví. Jinými slovy, vymezení tématu a cíle chybí.

Práce je strukturována do několika částí: První dvě kapitoly po úvodu se zaměřují na teoretická východiska, třetí kapitola popisuje dívčí časopisy v ČR a poslední, označená za praktickou část, se zabývá nalezenými neologismy. Výsledky jsou shrnuty v závěru a práci doplňuje bibliografie použitých pramenů a literatury.

Pokud jde o hypoteticky vydedukovaný záměr práce, tedy analýzu jazykových prostředků používaných v současných časopisech pro dospívající dívky a porovnání zjištěných výsledků s jazykovou situací současné češtiny veřejného prostoru, dlužno zdůraznit, že toto téma je lingvisticky poměrně málo prozkoumané a vzhledem k vlivu těchto časopisů naléhavé. Vzhledem k rychle se měnícímu jazykovému prostředí je zároveň obtížně uchopitelné, což je možná důvod, proč je opomíjeno.

Od kapitoly nazvané *Jazyk – funkce a vlastnosti z hlediska lingvistiky* bychom očekávali teoretické zakotvení zkoumané oblasti. Obsah této kapitoly je však bohužel stejně rozmáchlý a neurčitý jako její název. Kapitole dominuje výčet oborů lingvistiky a funkcí jazyka, ale jak souvisí s tématem práce, jsem nikde nenašla. Tvzení typu „*Jazyk sám je totiž jakýmsi ztělesněním komplikovanosti*“ (9) mají téměř nulovou výpovědní hodnotu. Teze přeжатé z literatury působí jako výpisky pilné školačky a nejsou domyšleny v kontextu sledovaného tématu. Teoretická část je tudíž povrchní, nesystematická, není v ní zřetelná autorčina schopnost při práci uplatňovat strukturovanost lingvistických teoretických přístupů a postupů.

Podobné rozpaky budí i kapitola *Současný český jazyk*: je příliš obecná, nepropojená s tématem, opět působí jako nahodilé výpisky. Jako kdyby diplomantka ve spletnosti lingvistiky bloudila a ztrácela ze zřetele skladebnost a strukturu jazyka i jeho funkcí. Pro adekvátní analýzu nasbíraného materiálu však je však schopnost orientovat se v terénu jazyka a přesně vědět, odkud se na co díváme a co a proč popisujeme, naprosto nezbytná.

Kapitola čtvrtá o dívčích časopisech je sice zajímavá, ale do předmětné práce by podle mého soudu lépe zapadala, kdyby nesla název „Dívčí časopisy“, a nikoli „Jazyk dívčích časopisů“. Práce by jistě byla celkově přesvědčivější, kdyby diplomantka popisované prvky důsledně dokládala

jednotlivými příklady ze svých rešerší, což se jí podařilo na str. 23–24. Důslednější využívání rešerší by ji bylo přimělo k přesnějším formulacím a promýšlení souvislostí.

Těžiště této práce bezesporu tkví v rešerších z dívčích časopisů, jež nepochybně stály značné úsilí (str. 32–49). Je však nesmírná škoda, že diplomantka sebrané neologismy nevytěžila do hloubky. Utřídění novotvarů podle abecedy s „výkladem“ na způsob slovníku je práce de facto zbytečná, protože slovníky českých neologismů existují a díky korpusové lingvistice jsou neustále aktualizovány. Rozbor získaného jazykového materiálu podle mého soudu klouže po povrchu a naprosto nevyužívá potenciál, který v sobě tento materiál má. Vytržení tohoto lexika ze syntaktického kontextu tento přehled devaluje. Specifikum jazyka dívčích časopisů se zdaleka neomezuje na lexikální novotvary ovlivněné angličtinou. Mnohé z popisovaných jevů, ba většina, jsou charakteristické pro dnešní obecnou češtinu vůbec a fakt, že se objevují i v prostoru tak specifickém, jako jsou dívčí časopisy, by mohl být významný, kdyby se u těchto rešerší objevila třeba frekvence jejich výskytu a poměr k celku textů.

Závěrečná kapitola práce sice přiznává, že téma by si nepochybně zasloužilo detailnější zpracování (57), nicméně prohlašuje, že ze „zjištění vyplývá, že ... čeština ztrácí svou originální slovní zásobu a prestižní pozici, a to zejména pod náporom něčeho tolik přitažlivého, světového a zdánlivě pokrokového, jako je anglický jazyk“ (57), jako kdyby za stav současné češtiny byla na vině angličtina. Podobné zkratky jsou v poctivě odvedené práci nepřipustné.

Použitá literatura ukazuje, že diplomantka se seznámila se základními kvalitními texty zkoumajícími danou problematiku, byť někteří z nejvýraznějších autorů na seznamu chybějí (např. D. Svobodová, Homoláč, Lotko, aj).

Chvályhodnou pečlivost, s níž autorka pracuje, poněkud kazí pozoruhodná jazyková neobratnost, až koženost. Snaha psát spisovně a hezky text spíše rozmělnuje a působí rušivě – pár příkladů za všechny: „jazyk, prostřednictvím něhož komunikujeme (5), úmorné opakování výrazu „dívčí časopisy“ tam, kde by stačilo zájmeno (26), formulace typu „otázky, spojené s jejich slovnědruhovou interpretací“ (53) atd. Případá mi paradoxní, že zrovna jazykově zaměřenou práci značně brzdí a poškozují především špatně užívaný jazyk, nešikovné, ba nesmyslné formulace (např. *Mezi důležité původce těchto jazykových změn přitom patří anglický jazyk (sic!, 6), příčinou změn ve slovní zásobě je vytváření nových slov (13), slovní obohacování českého jazyka se stále ještě nezastavilo (31), atd.*) Je zřejmé, že diplomantka nemá vůbec jasno v základních lingvistických premisách, jako je vývoj jazyka a jeho změny, centrum a periferie jazykových jevů, sociolingvistické aspekty jazykových útvarů apod. Tento stav sice lze vcelku chápat: diplomantka nejspíš neměla žádnou předchozí lingvistickou průpravu; nicméně už na základě volby tématu bakalářské práce by se dalo očekávat, že si tuto skutečnost uvědomí a náležitě ji napraví.

O ostatních výhradách se raději rozepisovat nebudu.

Hodnocení:

Teoretické zakotvení bakalářské práce Michaely Pinkové spíše vypovídá o tom, že autorka zatím potřebuje nabírat základní lingvistické vědomosti. Podle bibliografie lze soudit, že pracovala s adekvátní odbornou literaturou, nicméně některé významné studie byly vynechány. Těžiště práce tkví v praktické části, jež sestává z rozsáhlých rešerší dívčích časopisů. Takto získaný materiál byl zpracován v podstatě lexikograficky bez zřetele k frekvenci a kontextu, což je škoda. Lze dovozovat, že příčinou toho je skutečnost, že autorka neměla dostatečnou předchozí lingvistickou průpravu. Jako pozitiva však lze hodnotit pečlivost provedené rešerše, zaujetí pro mateřštinu i odhodlání pečovat o jazykovou kulturu, které se projevilo již volbou tématu práce. Domnívám se, že to je hodnota, která si zaslouží ochranu i rozvíjení, a proto i přes veškeré výhrady tuto práci připouštím k obhajobě. Jako východisko hodnocení však bohužel nemohu navrhnout nic lepšího než známku horší dobře.